

Joanna Pytłowska-Bajak

Wystawa "Wincenty Bałys 1906-1939: zapomniany artysta z Wadowic"

Wadoviana : przegląd historyczno-kulturalny 18, 222-223

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JOANNA PYTLOWSKA-BAJAK

WYSTAWA „WINCENTY BAŁYS 1906-1939. ZAPOMNIANY ARTYSTA Z WADOWIC”

Z inicjatywy Towarzystwa Miłośników Ziemi Wadowickiej zorganizowana została wystawa „Wincenty Bałys 1906-1939. Zapomniany artysta z Wadowic”. W nowej siedzibie Towarzystwa przy ul. Krakowskiej, gdzie przed wojną mieściła się Czytelnia Mieszkańska, zgromadzono pokaźny zbiór prac artysty. W oparciu o dokumenty, fotografie i obrazy wystawa stara się przybliżyć mieszkańcom osobowość wybitnego rzeźbiarza i wadowiczana.

Wincenty Bałys, urodzony w Tomicach w 1906 r., rozpoczynał swoją drogę artystyczną od pracy w zakładzie kamieniarskim Józefa Jury. Szlifował swój talent m.in. w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych, studiując pod kierunkiem znakomitych mistrzów: Konstantego Laszczki i Ksawerego Dunikowskiego. Po powrocie z Krakowa otworzył swoją pracownię przy ul. Zatorskiej, a później przy alei Wolności. Wincenty Bałys aktywnie uczestniczył w życiu artystycznym skoncentrowanym wokół osoby Emila Zegadłowicza. Przyjaźnił się nie tylko z samym Zegadłowiczem, ale także z Franciszkiem Suknarowskim, Janem Sarnickim, Ludwikiem Jachem, Tomaszem Solskim, młodym Karolem Pustelnikiem, a w szczególności z Karolem Wojtyłą. Z okazji 25-lecia pracy twórczej Emila Zegadłowicza zorganizowana została wystawa, której inicjatorem był m.in. młody Wincenty Bałys. Wydarzenie to dało początek działalności grupy nazwanej „Czartak II”. W początkach niemieckiej okupacji artysta zaangażował się w ruch oporu. Działalność jego grupy została jednak tragicznie przerwana już w listopadzie 1939 r. Konspiratorzy, wśród których był Bałys, zostali uwięzieni w Krakowie, a następnie w grudniu rozstrzelani na Glinniku w pobliżu kopca Kościuszki.

Artysta tworzył w różnych technikach: rzeźbił, malował obrazy olejne, akwarele, tworzył drzeworyty, grafiki i rysunki. Autorzy ekspozycji starali się pokazać prace reprezentujące wszystkie techniki, którymi się posługiwał. Pośród zaprezentowanych eksponatów na uwagę zasługują m.in.: listy Bałysa do Franciszka Suknarowskiego, projekt polichromii do świetlicy 12 Pułku Piechoty w Wadowicach oraz ulotka reklamowa, w której artysta jako pośrednik nieruchomości zachęca do korzystania ze

swoich usług. Mimo krótkiego okresu pracy twórczej dorobek rzeźbiarski Wincen- tego Bałysa jest znaczący. Na zamówienie prywatne i instytucji cywilnych wykonał kilkadziesiąt rzeźb, jedną na zamówienie kościelne. Ekspozycje na wystawie udostęp- nione zostały m.in. dzięki Elżbiecie i Kamilowi Suknarowskiemu, Marcie Wysogład, Muzeum Miejskiemu oraz Stanisławowi i Przemysławowi Kulig. Kuratorem wystawy był Grzegorz Pacut, jej organizacją zajęli się także Robert Graca, Eugeniusz Kamiński, Stanisław Kulig i Bogusław Wajdzik. Nad całością czuwał Zbigniew Jurczak, który jest także autorem 32-stronnicowego folderu wystawowego.

Ekspozycja przypominała też o dorobku wystawienniczym artysty, który za życia prezentował swoje prace m.in. na wystawach w budynku „Sokoła”, w To- warzystwie Sztuk Pięknych w Krakowie, podczas wystawy plenerowej w Wiśle i na wystawie w Kalwarii Zebrzydowskiej towarzyszącej Targom Meblowym. Po śmierci prace Bałysa można było oglądać na wystawie Grupy Plastyków „Czartak” w 1964 r., w wadowickim Domu Kultury w 1976 r., w „Garsonierze” w 1983 r., w Galerii Sztuki na ul. Kościelnej w 1989 r. i w Tomicach (z inicjatywy Andrzeja Busia) w 1998 r. Największą prezentację dorobku artysty zorganizowało w 2006 r. wadowickie Muzeum Miejskie.

Wernisaż wystawy w Czytelnicy Mieszkańskiej odbył się 4 października 2015 r., a ekspozycje można było oglądać do końca miesiąca.